

IZVJEŠTAJ

o radu i poslovanju Poslovne zajednice slatkovodnog ribarstva Jugoslavije od 14. 10. 1977. do 30. 6. 1980. godine

UVOD

Poslovna zajednica slatkovodnog ribarstva Jugoslavije je nasljednik Poslovnog udruženja slatkovodnog ribarstva Jugoslavije, »Kornatexport — import« po ciljevima, zadacima i djelovanju iako ne i pravni sljednik, jer to po zakonu ni ne može biti. Ona je osnovana na inicijativu Poslovnog udruženja i njegovih članova. Činjenica je, da je Poslovno udruženje reorganizirano, transformirano u Poslovnu zajednicu, samo što to pravno nije bilo prihvaćeno ni priznato. Organiziranje i registracija novog pravnog subjekta nam je donijela velikih briga mnogo posla i troškova, a suština se malo izmijenila.

Inicijativa za osnivanje Poslovne zajednice je pokrenuta u Poslovnom udruženju još 1975. godine, kada se u našem društvu počelo raspravljati o poslovnim interesnim zajednicama, o udruživanju sredstava i rada. U 1976. godini je osnovan inicijativni odbor i izrađen nacrt samoupravnog sporazuma. Rasprave o organiziranju poslovne zajednice su vođene više puta na organima upravljanja poslovnog udruženja i nekoliko puta je mijenjan i dopunjivan nacrt SAS-a. Zakon o udruženom radu, koji je prihvaćen 1976. godine, je razriješio mnoge dileme ranijih postavki i shvaćanja o poslovnim zajednicama, ali još nije bilo sve jasno o udruživanju rada i sredstava, o zadacima i ciljevima poslovnih zajednica, ulozi radnih zajednica, obavljanju komercijalnih poslova, sredstvima, ostvarivanju dohotka itd. Svi ti problemi nisu ni danas potpuno jasni i definirani, različiti organi i sredine ih različito tumače i primjenjuju.

Nije bilo malo dilema i problema pri osnivanju naše Poslovne zajednice. Javile su se inicijative za osnivanje nekih republičkih i pokrajinskih zajednica. Ispoljena je snažna tendencija da se Poslovna zajednica ne bavi komercijalnim poslovima, nego samo poslovima razvoja grane i administrativno-stručnim poslovima. Kasnije su prihvaćeni i komercijalni poslovi, ali da ih ne obavlja radna zajednica nego jedna od udruženih organizacija (Progres), o čemu je već bila donešena odluka, samo nije provedena. Te su se ideje javile već poslije izvršene registracije. Tek u drugoj godini djelovanja Poslovne zajednice iskristalizirala se je spoznaja o nemijenjanju današnje organizacije, dakle tek kad je ona položila ispit u praksi i poslovala bez gubitaka.

Osnivanje Poslovne zajednice

Osnivačka skupština Poslovne zajednice je održana 14. 10. 1977. godine u Čateškim Toplicama. Konstituirana je Skupština, izabran predsjednik drug Pavle Popić i donešen Samoupravni sporazum o udruživanju u Poslovnu zajednicu. Poslovnu zajednicu je osnovalo i samoupravni sporazum potpisalo 27 ribarskih organizacija udruženog rada. U toku registracijskog postupka dokumentaciju je kompletiralo i poslalo samo 16 organizacija, koje su registrirane kao članovi osnivači Poslovne zajednice. Poslovna zajednica je registrirana 12. 6. 1978. god. kao jedna od prvih poslovnih zajednica u Zagrebu. Bez problema je registrirana i za vanjsko-trgovinsko poslovanje, što nekim velikim vanjsko-trgovinskim organizacijama još do danas nije uspjelo.

Danas imamo 28 članova Poslovne zajednice. Od prvih 27 potpisnika, jedan je ubrzo istupio iz članstva, a 5 se ni ne namjerava registrirati. Sporazum o naknadnom udruživanju je potpisalo novih 7 organizacija i 6 organizacija koje su već ranije potpisale SAS. Na današnjoj sejdnici Skupštine još dvije organizacije postaju članovi Poslovne zajednice. Međutim novih 14 organizacija, koje su potpisale naknadni SAS o udruživanju nisu registrirane, jer nisu kompletirale dokumentaciju. I ovim povodom upozoravamo da je to vrlo ozbiljan problem.

Naša specifičnost su Stručne sekcije i njihovi članovi. Svi članovi Poslovne zajednice su automatski i članovi jedne od stručnih sekcija — za šaransko ili pastrvsko ribnjačarstvo. Međutim mnoge male ribarske organizacije, a i dio većih nisu članovi Poslovne zajednice, ali žele da s njom surađuju na planu razvoja grane ribarstva, u stručnom polju, oko organizacije izdavanja stručne literature i časopisa »Ribarstvo Jugoslavije«, kao i u nekim manjim komercijalnim poslovima. Zato su članovi stručnih sekcija. Dakle isto rješenje kao i ranije u Poslovnom udruženju. Takvih članova sekcija je bilo 48 organizacija.

Ciljevi i zadaci Poslovne zajednice

Prema postavljenim ciljevima i zadacima u samoupravnom sporazumu, Poslovna zajednica je i treba da bude asocijacija udruženih članova i cijele grane slatkovodnog ribarstva za rješavanje svih zajedničkih problema, usmjeravanje, programiranje i koordinaciju ra-

zvoja udruženih članova i cijelog ribarstva, iniciranje i sprovođenje samoupravnog dogovaranja te obavljanje komercijalnih i drugih poslova od zajedničkog interesa na domaćem i stranom tržištu. Tim programatskim načelima predviđeno je formiranje zajedničkih fondova kao što su fondovi solidarnosti, stabilizacije i rizika, te udruživanje rada i sredstava. Ti zadaci i ciljevi su nešto novo, kvalitetno različito u odnosu na ranije Poslovno udruženje. Međutim, baš se ti ciljevi, koji su trebali dati kvalitetu našoj asocijaciji nisu ni počeli ostvarivati, niti u tom smislu ima ozbiljnih inicijativa i prijedloga, a pogotovo nema planova.

Važni zadaci Poslovne zajednice kao što su zastupanje interesa grane slatkovodnog ribarstva pred društveno-političkim organizacijama, komorama, organima državne uprave, pomaganje razvoja ribarske nauke, povezivanja nauke i prakse, organiziranje stručnih sekcija i stručno-naučnih skupova, izdavanje stručne literature i časopisa, izvršavaju se relativno dobro i uspješno.

Normativna djelatnost Poslovne zajednice

Poslije donošenja i usvajanja Samoupravnog sporazuma o udruživanju, na nivou Poslovne zajednice su još doneseni Statut Poslovne zajednice i Samoupravni sporazum o međusobnim pravima, obvezama i odgovornostima radnika Radne zajednice i Poslovne zajednice.

Time su normativno oblikovani i utvrđeni najosnovniji postulati pravnog statusa, organizacije i djelovanja Poslovne zajednice. No nije obavljena sva potrebna normativna djelatnost, ali će se ona obaviti prema potrebama, kao što je donošenje na današnjoj sjednici Pravilnika o općenarodnoj obrani i civilnoj zaštiti.

Radna zajednica Poslovne zajednice je, poslije ranije pomenutih dilema o njenom statusu, kao i nedefiniranog statusa od strane SDK u pogledu komercijalnog poslovanja i s tim u vezi formiranja ukupnog prihoda i dohotka, poslije dužeg napora donijela osnovne normativne akte u njenoj nadležnosti. To su:

- Statut Radne zajednice,
- SAS o udruživanju radnika u RZ,
- SAS o radnim odnosima radnika RZ,
- Pravilnik o raspoređivanju dohotka, čistog dohotka i raspodjeli sredstava za osobne dohotke i zajedničku potrošnju i osobna primanja izdataka na teret materijalnih troškova,
- Pravilnik o organizaciji, sistematizaciji i analitičkoj procjeni poslova i radnih zadataka,
- Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika,
- Pravilnik o zaštiti na radu, i
- Pravilnik o zaštiti od požara.

Treba napomenuti da u sva ova normativna akta izradena u situaciji kada PZ nije imala zaposlenog pravnika jedino zadnjih sedam mjeseci upravnog pravnika pripravnika.

Rad i poslovanje Poslovne zajednice u 1978. godini

Godina 1978. je završna godina poslovanja i djelovanja Poslovnog udruženja i početna za Poslovnu zajednicu. Poslovi se započinju u Poslovnom udruženju a dovršavaju u Poslovnoj zajednici, isprepliću se i zato formalno i dokumentacijski kompliciraju. Poslovno udruženje prestaje djelovati 30. 6. 1978. godine, a Poslovna zajednica počinje poslovanje 1. 7. 1978. Međutim, poslovi se ne mogu povezati, započeti su se morali dovršiti pod firmom udruženja. Prvo polugodište je proteklo u naporima za registraciju PZ što je uspješno obavljeno. Radna zajednica PU je postala Radna zajednica PZ uključujući sve tada zaposlene, ali formalno to nije bilo lako provesti. Poslove je obavljalo zaposlenih 10 radnika cijelu godinu, jer su dva radnika bila stalno na bolovanju. Uz izvršenje planskih zadataka Poslovne zajednice, obavljan je obiman i kompliciran posao oko likvidacije Poslovnog udruženja, naročito stoga jer je došlo do sudskih sporova sa 15 organizacija članova, koji su odbili platiti svoje obveze na temelju odluke Likvidacione komisije.

Od ostalih općih poslova i zadataka u 1978. godini je iniciranje i sva priprema oko donošenja SAS-a o organiziranoj proizvodnji i preradi slatkovodne ribe za tržište i kriterijima za formiranje cijena. Na temelju tog SAS-a ugovorena je skoro sva proizvodnja ribe za domaće tržište i izvoz, što je obavljeno u PZ. Na temelju tih ugovora ribarske organizacije su ostvarile reeskontne kredite, čime su na kamatama uštedjele minimum 1 milijun dinara.

Upornim nastojanjem PZ je u Fondu za stočarstvo STOFU-u izboreno da slatkovodna riba u izvozu od obračunate dodatne stimulacije 17,38% stvarno dobije 7%. Također je izboreno povišenje osnovne stimulacije na temelju velikog učešća domaće supstance sa 2% na 4%. Te stimulacije su slatkovodnom ribarstvu u izvozu donijele najmanje 3 milijuna dinara stimulacije.

Izborili smo robni kontigent za uvoz hrane za ribu od 2500 tona, od čega je PZ (i PU) uvezla 927 tona i osigurala deviza za 400 tona (4 milijuna).

Ishodili smo rješenje Saveznog sekretarijata za tržište za upotrebu 24000 tona pšenice za ishranu riba.

Komercijalno poslovanje Poslovne zajednice u prvoj godini poslovanja i pored opravdanog strahovanja završilo je uspješno. Završila je uspješno i cijela godina računajući i poslovanje Poslovnog udruženja u prvom polugodištu.

Za cijelu godinu je izvezeno 1535 tona ribe ili 76,75% od plana, a vrijednosno 85,78%. Ukupan izvoz je vrijednosno izvršen za 81,31%. Poslovno udruženje je prvo polugodište 1978. završilo pokrićem troškova poslovanja, odnosno s ostatkom dohotka — 2409 dinara.

PZ je drugo polugodište završila također pozitivno. Količinski plan izvoza ribe je ostvaren sa 89,04%, a vrijednosno 108,06%. Ukupan plan izvoza je ostvaren sa 93,95%, a plan prihoda sa 89,55%. Pošto su troškovi poslovanja u odnosu na plan smanjeni — ostvarenje 74,19%, to je ostvaren višak prihoda od 34.649 dinara. To je simbolična brojka, ali je vrlo vrijedna, jer

je postignuta u zaista posebnim uslovima Uz vrlo nepovoljnu proizvodnu godinu, uslijed reorganizacije udruženja dio bivših članova je izvezilo ribu preko drugih izvoznika. Ni članovi PZ nisu disciplinirano izvršili svoje obaveze i obećanja i k tomu svemu izvozna cijena ribe se sve više izjednačavala sa domaćim cijenama.

Rad i poslovanje Poslovne zajednice u 1979. godini

Poslovna zajednica se u 1979. godini organizaciono i poslovno konsolidirala i prihvaćena je od svih domaćih i stranih partnera, ribarskih organizacija i društvenih faktora kao sljednik dugogodišnje tradicije Poslovnog udruženja »Kornatexport-import«. I ime »Riboza-jednica« se udomaćilo i sve se manje dodaje »Kornat-export«.

Radna zajednica je popunjena s nova 3 stručna radnika i u njoj je bilo zaposleno 13 radnika.

Registracija neregistriranih 9 članova nije završena radi nedostatnih dokumenata. Također nije završeno brisanje Poslovnog udruženja iz registra radi ranije pomenutih sporova.

U 1979. godini je bilo 27 članova PZ i 28 članova sekcija. Znači da 20 organizacija nije platilo članarinu, znači nije željelo obnoviti svoje članstvo u sekciji. U stvari te organizacije i dalje surađuju s PZ, ali ne izvršavaju svoju obavezu.

Poslovna zajednica je u 1979. godini izvršila brojne zadatke općeg karaktera. Među najvažnijim ćemo pomenuti izradu Informacije o slatkovodnom ribarstvu Jugoslavije za Opšte udruženje poljoprivrede Jugoslavije, Izradu Osnova programa razvoja slatkovodnog ribarstva Jugoslavije 1980 — 1985. godine i bilance slatkovodnog ribarstva za 1980. godinu. Poslovna zajednica je obavila sav administrativni posao oko ishođenja i raspodjele robnih kontigenata RK za uvoz 3000 tona hrane za ribu i 300 tona mlada riba.

Oko ostvarivanja izvoznih stimulacija i odnosa sa Fondom za stočarstvo — STOFO, PZ se mnogo angažirala. Radi neravnopravnog položaja slatkovodne ribe i ribarstva u STOFO-u PZ je povela akciju isčlanivanja i priključenja u Fond za ribarstvo (morsko) gdje bi sigurno slatkovodno ribarstvo dobilo odgovarajuće mjesto.

U izvršavanju plana komercijalnog poslovanja Poslovna zajednica je u 1979. godini postigla veliki uspjeh. Izvezeno je 2983 tone ribe što je za 94% više nego prethodne godine. Plan izvoza je prebačen za 52%, uvoza za 22%, a prihoda za 30%. Ostvaren je višak prihoda od 407.521 dinara. Ovakvom uspjehu doprinijelo je mnogo faktora među kojima su najvažniji: konsolidacija i dobra angažiranost Poslovne zajednice i njene Radne zajednice, zalaganje i savjesno izvršavanje zadataka, te konjunktura ribe na izvoznim tržištima, osobito na novom tržištu Poljske. Svakako, da su ovom uspjehu pridonijeli najviše članovi zajednice, od kojih je velika većina proizvela kvalitetnu ribu i ostale proizvode, dobro ih priredili i otpremili stranim kupcima.

Rad i Poslovanje Poslovne zajednice u 1980. godini

U 1980. godini je Poslovna zajednica ušla s osjećajem dobro obavljenog posla i zadataka u prethodnoj godini. Na toj osnovi je izrađen i ambiciozni plan kako u daljem učvršćivanju i izvršavanju općih zadataka, tako i planiranju komercijalnih poslova — izvoza, uvoza, domaćeg tržišta.

Primljen je 1 novi član u PZ i još 2 su podnijela zahtjev, pa će tako PZ brojiti 30 članova. Sa registracijom novih članova nije sve još dovršeno, pa će to ostati jedan od najvažnijih organizacijskih zadataka.

Radna zajednica je primila u radni odnos upravnog pravika — pripravnika, pa ima 14 radnika.

U izvršavanju samoupravnih zadataka najvažnije je konstituiranje novog saziva Skupštine, jer sadašnjim delegatima ističe mandat. To će se izvršiti na današnjoj sjednici. Skupština sadašnjeg saziva i njeni organi su obavili veliki i odgovoran zadatak u konsolidaciji Poslovne zajednice, oblikovanju njene organizacije i poslovne politike.

U prvom polugodištu 1980. godine je bilo mnogo općih zadataka, a najvažniji su priprema svih materijala i organizacija oko samoupravnih sporazuma za raspodjelu robnih kontigenata za uvoz riblje hrane i mlada riba, angažiranje oko istupa iz STOFO-a i pristupa Fonda za ribarstvo, organiziranje izložbe uvezene ribarske opreme i savjetovanja na Zagrebačkom velesajmu, te organizacija sastanaka stručnih sekcija.

U izvršavanju komercijalnih zadataka prvo polugodište vrlo zabrinjava. Izvezeno je samo 303 tone ribe, što je 53% prošlogodišnjeg izvršenja u istom periodu. Ukupni izvoz u odnosu na plan je 18%, uvoz 45%, a ukupni prihod 33,5%.

Financijski je Poslovna zajednica pokrila rashode zahvaljujući samo prenesenom dijelu viška prihoda iz 1979. godine, koji nije raspoređen članovima. Istina, očekivali smo poteškoće u poslovanju, u izvozu i uvozu, ali e u ovakvom obimu. Međutim jer na jesen u IV kvartalu dolazi glavni dio izvoza, očekujemo da će PZ završiti poslovanje pozitivno. Toga smo uvjerenja pogotovo jer je devalvacija dinara povećala interes za izvoz kod većine naših članova proizvođača ribe.

Srednjoročni plan razvoja Poslovne zajednice 1981 — 1985.

Sve organizacije udruženog rada su zakonski obavezne da donose srednjoročne planove razvoja, pa to znači da vrijedi i za Poslovnu zajednicu. Obaveza donošenja srednjoročnog plana razvoja uz prethodno donošenje samoupravnog sporazuma o njegovim osnovama je zapisana i u našem Statutu. Dakle tu dileme nema. Međutim nejasnoća ima. Poslovna zajednica nije npr. dobila ni od jednog organa društveno-političke zajednice zahtjev za izradu planova s formularima, kao što su to dobile proizvodne organizacije (osim narodne obrane). To je vjerojatno radi opasnosti dvojnog planiranja istih količina i vrijednosti na dva mjesta. To se sve još mora razriješiti, ali jasno je da Poslovna za-

jednica mora imati srednjoročni plan i SAS o njegovim osnovama i to do kraja ove godine. To je veliki i odgovoran zadatak za Radnu zajednicu, za Poslovnu zajednicu i njene organe, kao i za sve članove. Vjerujemo međutim da će savjesno i stručno izvršenje tog zadatka biti od velike koristi Poslovnoj zajednici i njenim članovima.

Da pokušamo u ovom izvještaju dati osnovne ideje za budući razvoj Poslovne zajednice i njen srednjoročni plan.

Svakako moraju u srednjoročnom planu biti utvrđeni opći zadaci i njihovo izvršavanje. Osnovno je međutim komercijalno poslovanje — izvoz, uvoz, domaće tržište, dakle poslovi »od čega se živi« i za što su članovi najviše zainteresirani. U osnovama srednjoročnog plana razvoja slatkovodnog ribarstva Jugoslavije zacrtali smo godišnju stopu rasta proizvodnje ribe u periodu 1980 — 1985. g. oko 18%, tako da bi 1985. g. proizvodnja bila skoro udvostručena (90% povećanje). Za bilancu slatkovodnog ribarstva Jugoslavije smo dali podatak da bi izvoz sa 3000 tona u 1985. g. porastao na 6000 tona, znači 100%. Već sada možemo sa sigurnošću reći, da su to ne ostvarljive želje, jer su one bazirane na velikim planiranim investicijama koje nisu ostvarljive. Ako bismo planirali godišnju stopu rasta od 5% u 1985. g. bi trebalo izvesti 3830 tona, odnosno uloviti i proizvesti 39.600 tona ribe, što je svakako realno. Između tih dviju veličina se trebamo odlučiti.

Novo u srednjoročnom planu bi nužno trebalo biti udruživanje rada i sredstava na nivou Poslovne zajednice. To je intencija naše društveno-ekonomske politike, to je zapisano u našem samoupravnom sporazumu o udruživanju i to je ekonomska nužnost. Razvoj i napredak treba biti, a investicione mogućnosti svakog pojedinog ribnjačarstva su male, vrlo ograničene i takve će ostati vjerojatno u narednih 5 godina.

Zato je ozbiljniji razvoj proizvodnje moguć jedino udruživanjem rada i sredstava. Smatramo da bi jedno od najvažnijih i najnužnijih problema za rješavanje ovim putem bila zajednička izgradnja objekata za proizvodnju mlađa svih vrsta riba od 1 — 2 mjeseca starosti — takozvane druge faze. Smatramo da je to tako neodložno, da bi već na ovoj sjednici Skupštine Poslovne zajednice trebalo donijeti načelnu suglasnost ili odluku.

Narodna obrana i društvena samozaštita

Našim zakonima su utvrđena prava i obaveze svih OUR-a u oblasti narodne obrane i društvene samozaštite. Običnim žargonom možemo reći da se PZ do sada »izvlačila« od ovih obaveza, da je bila mimoidena od društveno-političkih faktora. Situacija se sada poostрила, dobili smo čvrste obaveze i odgovornosti, te ovom problemu moramo posvetiti dužnu pažnju. Zato na današnjoj sjednici Skupštine moramo donijeti Pravilnik o općenarodnoj obrani i civilnoj samozaštiti, Odluku o nastavljanju djelatnosti u ratnim uvjetima i izabrati Odbor za općenarodnu obranu i društvenu samozaštitu.

Zaključak

Na kraju ovog izvještaja smatramo, da se može dati pozitivna ocjena Poslovne zajednice u ovom osnivačkom i početnom periodu i pozitivna ocjena rada Skupštine prvog saziva i njenih organa.

Postavljeni su solidni temelji za budući uspješan rad naše Poslovne zajednice, a na novoj Skupštini je, da to iskoristi, organizira i sinhronizira i pretvori u djelo. Želimo joj uspješan rad.

Molimo Skupštinu da prihvati ovaj izvještaj i da razrješnicu predsjedniku i izvršnom odboru.

Dipl. inž. Cvjetan Bojčić

